

Nederlandse 4-Meiherdenking in Duitsland

Carla Keijmes - Kap

Het was in de familie bekend dat ome Giet (Aegidius Kap) in de oorlog in Duitsland was gestorven aan een infectieziekte. Opa Gaard ging daarom ieder jaar naar Duitsland om de oudste broer van mijn vader te herdenken. Dat zou in of in de buurt van Wuppertal moeten zijn. Helaas werd daar nooit door mijn vader en mijn opa over gesproken, zodat er alleen maar vage verhalen bekend bleven. Opa en vader zijn niet meer. Nu, zoveel jaren later, wilde ik toch eens weten waar mijn ome Giet begraven is. Jaren geleden werd al via internet gezocht in de registers van de kerkhoven in de omgeving van Wuppertal. Steeds liep de zoektocht op niets uit.

Düsseldorf

Het werd mei 2014. De tijd dat je eerder weer stilstaat bij de oorlogsherinneringen. Om te kijken wat er nog bekend was binnen de familie werd tante Eef in Middelburg gebeld. Volgens haar was haar broer Giet niet in Wuppertal maar in de buurt van Bremen begraven. Op vrijdag twee mei moest internet opnieuw geprobeerd worden om helderheid te krijgen. Nu zocht ik niet op kerkhoven, maar moest de voor- en achternaam maar duidelijkheid verschaffen. Op het scherm verscheen twee keer de volledige naam op een genealogiesite. De eerste naam vermeldde een geboortedatum in de negentiende eeuw, maar de tweede vermelding gaf het geboortjaar 1923 aan. De volgende muisklik leverde gegevens op die me deden beseffen dat ik mijn oom gevonden had. Aegidius Kap, geboren te Barneveld op 30-03-1923 en overleden in Müllheim (BW) op 13-11-1943 en begraven op het Nederlandse Ereveld in Düsseldorf (!), vak C rij 6 nr. 43. Geen Wuppertal dus en ook geen Bremen. Op de gevonden index op de website van het kerkhof stonden dezelfde gegevens. Dat moest kloppen. Wel stond er een tweede persoon met dezelfde achternaam bij een ander grafnummer. Ook stond de naam van de Oorlogsgravenstichting (OGS) in Nederland vermeld.

Het graf

Het voornemen om op zondag vier mei naar Düsseldorf te gaan was gauw gemaakt. Zo'n gelegenheid moest benut worden. Zondagmorgen reden we, mijn man en ik, met onze fietsen op de drager naar die Duitse stad. De navigatie deed prima zijn werk en om elf uur arriveerden we bij de Stoffeler Friedhof. Op Google Earth hadden we al gezien hoe het terrein er van boven uitzag. Het Ereveld was duidelijk te herkennen. Bij de portiersloge hing een mooie bloemenkrans ondersteboven met daarin de Nederlandse driekleur verwerkt. We hoefden niet de weg te vragen want het eerste bord gaf in twee talen zeer duidelijk de richting aan. Na een aantal borden stonden we voor de ingang van het Ereveld. Indrukwekkend was dat eerste beeld. De Nederlandse vlag halfstok, een grote bloemkrans lag aan de rand van het gazon en daarvoor een lezenaar. Er was dus al een herdenkingsbijeenkomst geweest,

althans dat dachten we. Helaas troffen we geen plattegrond aan in het registerkastje in de muur. Maar het kon niet moeilijk zijn om vak C te herkennen. Van links naar rechts moest dat het derde vak zijn. Nu nog de zesde rij en dan naar rechts steen 43 vinden. Helaas, dat werd een teleurstelling. Geen grafsteen van ome Giet. Zou het dan toch een ander vak zijn? Het register gaf toch aan dat het graf moest bestaan! Zouden we verkeerd tellen? Als we nu eens de rijen niet van voren maar van achteruit gingen tellen! Rij zes was nu een andere rij en dan maar weer naar rechts lopen en .... daar stond de naam 'A. Kap'. Het graf was gevonden. Het meegebrachte en zelfgemaakte bloemstukje kreeg meteen een plaats. Wel moest er nog even een koordje gehaakt worden om het gehaakte hartje om de steen te kunnen hangen. Immers ome Giet was altijd in ons hart geweest! Ook het graf van B. Kap, in een ander vak, bezochten we. Natuurlijk deed het fototoestel zijn werk om alles digitaal vast te leggen. Indrukwekkend dat hier 1230 Nederlanders begraven lagen en dat er op de gedenkmuur nog eens vele namen stonden van landgenoten wier graf nooit gevonden was.

Herdenking

Terug bij de auto stilden we onze honger met een paar meegenomen broodjes en zouden we gaan fietsen. Eerst wel nog naar de wc bij de portiersloge. Daar hing nu een tweede krans op met de onze nationale kleuren. Navraag bij de portier deed ons besluiten om maar een korte fietstoer te gaan maken. Om half twee zou namelijk een officiële herdenking plaatsvinden op het Ereveld!!! Dat mochten we niet missen, dat moesten we doen in naam van de familie.

Op tijd waren we weer terug bij het Ereveld. De fietsen kregen een plekje net buiten het terrein. Kerkhofpersoneel was druk bezig om een behoorlijk aantal stoelen klaar te zetten, alsmede een microfoon en luidspreker. Een man in een zwart kostuum begon op iedere stoel een blaadje te leggen. We konden al vast gaan zitten. Het papier bleek het programma van de herdenking te zijn. Aanvang rond twee uur met een openingswoord door de Nederlandse consul-generaal van Nord-Rhein-Westfalen, gevolgd door een toespraak van de burgemeester van de stad en eindigend met een gebed door een Nederlandse dominee. De twee minuten stilte zouden ingeleid worden door taptoesignaal en ook afgesloten met een signaal. Vervolgens zou er een rondgang plaatsvinden over het veld om de herdenking te besluiten met een wandeling naar Bierstube Stoffele. We keken elkaar met verbazende blikken aan. Was het mogelijk dat hier in Duitsland zo'n herdenking zou kunnen plaatsvinden. Steeds meer landgenoten, van werkelijk alle leeftijden, gingen op de stoelen zitten. We hoorden dat ze genodigd waren om hier aanwezig te zijn. De herdenking zullen we nooit vergeten. Het welkom in twee talen door de consul-generaal, de indrukmakende woorden van de Düsselдорfse burgemeester met onder andere een oproep om toch bij de Europese verkiezingen te gaan stemmen om er zo voor te zorgen dat er in één Europa geen oorlogen meer zouden kunnen ontstaan. Het gebed, de trompetsignalen, de twee minuten stilte, de rondgang, we waren en bleven er stil van.

Bierstube

Na afloop de wandeling naar de Bierstube. We hadden allang besloten om mee te wandelen. We hadden best trek in een kopje koffie. Het gezelschap wist duidelijk de weg over het immens grote kerkhof, waar vele inwoners van de stad hun laatste rustplaats hadden gevonden in het prachtige parkachtige landschap. Net buiten het kerkhof lag inderdaad een Bierstube in een soort volkstuin. Op het terras zaten heel wat (Duitse) mensen te genieten van Kaffee und Kuchen! Bij de ingang van het gebouw stond op een bord keurig geschreven dat er vanaf 14.00u een gesloten gezelschap alleen plaats mocht nemen. Eenmaal binnen bleven we wat bedremmeld staan in het halletje. We zagen een rijk versierde koffietafel met broodjes en gebak. We bleven staan. We waren immers niet aangemeld en zouden aan de 'hoge heren' vragen of we ook onaangemeld mochten plaatsnemen. Die kans kregen we niet. De baas van de Stube had ons al een paar keer bekeken en kwam op ons af en vroeg waarom we bleven staan. We zeiden dat we niet aangemeld waren. Hij keek eens rond en zei vervolgens: "Setzt euch. Das ist schon in ordnung!" Plaats was er inderdaad nog genoeg. Onze tafelgenoten wilden graag weten waarom we aanwezig waren, want ze hadden ons nog nooit bij de herdenking de afgelopen jaren gezien! Over en weer kwam alles aan bod. De broodjes waren overheerlijk en ook het gebak kreeg geen kans om op te raken. Dat de OGS zo veel voor al deze mensen betekende, hadden we niet verwacht. De meesten waren naar Düsseldorf gekomen met de trein omdat ze een gratis treinkaartje hadden gekregen van de OGS. Wat een service! Na afloop namen we buiten afscheid van de consul-generaal, nadat hij ons verhaal geïnteresseerd had aangehoord. Hij hoopte ons volgend jaar weer te zien en zei verder dat hij nog een aantal herdenkingen ging bijwonen.

2015

Fietsend verlieten we Bierstube Stoffele met inderdaad het voornemen om begunstiger te worden van de OGS en om in 2015 zeker terug te keren. 4 Mei 2014 was voor ons een dag geworden die we nooit zullen vergeten. Hoezo mogen er geen Duitsers in Nederland naar onze 4-Meiherdenking komen? Op een kerkhof waar de Nederlandse graven door Nederlands en Duits personeel fantastisch onderhouden worden.

Naschrift

Bij het speuren naar oom Giet ontdekten we dus de plaats van overlijden op de genealogiewebsite. Daarachter stond de afkorting BW bij, dat zou dan Baden-Württemberg moeten zijn. Het informatiebord bij de ingang van het ereveld vermeldde echter duidelijk dat alle begraven slachtoffers in Rheinland-Westfalen gestorven waren. Het was dus Müllheim an der Ruhr waar mijn oom gestorven is.